

RELATII NATO-RUSIA: EVOLUȚII ȘI CONTROVERSE

NATO-RUSSIA RELATIONS: EVOLUTIONS AND CONTROVERSIES

Colonel (ret.) prof. univ. dr. Gheorghe BOARU*

Rezumat: *Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) este o alianță politico-militară care s-a format în 1949, prin Tratatul Atlanticului de Nord, semnat la Washington la 4 aprilie 1949 și cuprinde 29 de state din Europa și America de Nord.*

Pactul de la Varșovia sau Tratatul de la Varșovia, numit în mod oficial Tratatul de prietenie, cooperare și asistență mutuală a fost stabilit ca o alianță militară a țărilor din Europa Răsăriteană și din Blocul Răsăritean, ca replică la crearea alianței NATO, a fost semnat la Varșovia pe 14 mai 1955, a cuprins 8 state și a fost dizolvat la întâlnirea de la Praga, din 1 iulie 1991.

După dezmembrarea Uniunii Sovietice în 1991, adversarii de odinioară - Rusia și NATO - au fost forțați să găsească noi forme de coexistență într-un mediu de securitate total diferit de cel anterior. Acest fapt a determinat ambele părți să coopereze în diferite forumuri, parteneriate, consilii, programe, contacte, summituri și schimburi academice.

În ultima decadă, relațiile NATO - Rusia au reprezentat o parte semnificativă a politicii de securitate europeană chiar dacă relația specială și uneori plină de controverse, dintre cele două entități a evoluat mult incluzând multe activități în diverse domenii de cooperare.

Cuvinte cheie: NATO; Rusia; Consiliul de Cooperare Nord Atlantic; Consiliului NATO-Rusia; Parteneriatul pentru Pace; securitate; controverse.

Abstract: *The North Atlantic Treaty Organization (NATO) is a political-military alliance that formed in 1949, through the North Atlantic Treaty, signed in Washington on April 4, 1949 and comprises 29 states from Europe and North America.*

The Warsaw Pact or the Warsaw Treaty, officially called the "Treaty of Friendship, Cooperation and Mutual Assistance", was established as a military alliance of the countries of Eastern Europe and the Eastern Bloc as a response to the creation of NATO's alliance, signed in Warsaw on 14 May 1955, comprised 8 states and was dissolved at the meeting in Prague on 1 July 1991.

After the break-up of the Soviet Union in 1991, former opponents - Russia and NATO - were forced to find new forms of coexistence in a totally different security

* Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România; Membru titular al Academiei de Științe ale Securității Naționale.

environment than the previous one. This has prompted both sides to cooperate in various forums, partnerships, councils, programs, contacts, summits and academic exchanges.

Over the last decade, NATO-Russia relations have been a significant part of European security policy even though the "special" and sometimes controversial relationship between the two entities has evolved much including many activities in various areas of cooperation.

Keywords: NATO; Russia; North Atlantic Cooperation Council; NATO-Russia Council; Partnership for Peace; security; controversies.

Introducere

Ideea că relația NATO-Rusia a început să se dezvolte oficial după 1991, este justificată de o serie de evenimente istorice importante care au contribuit la punerea bazelor acestei relații.

Destrămarea Uniunii Sovietice și dizolvarea Pactului de la Varșovia, împreună cu schimbarea politicii NATO în ceea ce privește relațiile cu foștii inamici ireconciliabili, sunt doar câteva dintre aceste evenimente.

Relațiile au început după încheierea războiului rece, când Rusia s-a alăturat Consiliului de Cooperare Nord-Atlantică (1991). Acest forum de dialog a fost reluat în 1997, de Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic, care reunește toți aliații și țările partenere în zona euro-atlantică.

După dezmembrarea Uniunii Sovietice în 1991, adversarii de odinioară au fost forțați să găsească noi forme de coexistență într-un mediu de securitate total diferit. Acest fapt a condus ambele părți să coopereze în diferite forumuri, cum ar fi Consiliul de Cooperare Nord Atlantic¹, Parteneriatul pentru Pace², și de asemenea, în alte cadre ale relației speciale dintre cele două entități.

Cooperarea practică a început după ce Rusia sa alăturat programului Parteneriat pentru Pace (1994) și a desfășurat misiuni de menținere a păcii în sprijinul operațiilor conduse de NATO în Balcanii de Vest la sfârșitul anilor 1990.

¹ În 1991, după sfârșitul Războiului Rece, NATO a creat Consiliul de Cooperare Nord-Atlantic (North - Atlantic Cooperation Council (NACC), ca un mijloc de a dezvolta relații cu țările care fuseseră membre ale Pactului de la Varșovia și cu cele care au luat naștere prin dispariția Uniunii Sovietice. Consiliul de Cooperare Nord-Atlantic a fost creat în decembrie 1991, ca un organism special de consultări în problemele securității și stabilității în Europa, https://www.nato.int/docu/review/2007/_issue2/romanian/art5.html; https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_69344.htm.

² Programul Parteneriatului pentru Pace (Partnership for Peace - PFP), inaugurat în 1994, a inclus mai mulți parteneri și o gamă largă de cooperare în domeniul apărării, inclusiv în ceea ce privește interoperabilitatea și reforma apărării. Dar apartenența la program și noile domenii ale politicilor aplicate de PFP nu erau în acord total cu abordarea inițială mai limitată a Consiliului de Cooperare Nord-Atlantic, <http://www.mfa.gov.md/nato-md/parteneriatul-pentru-pace/>; https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50349.htm.

Actul Fondator NATO - Rusia din 1997, a furnizat baza oficială pentru relațiile bilaterale.

Dialogul și cooperarea au fost consolidate în 2002, odată cu înființarea Consiliului NATO-Rusia - CNR (NATO-Russia Council - NRC)³, pentru a servi drept forum pentru consultarea problemelor de securitate actuale și pentru a direcționa cooperarea practică într-o gamă largă de domenii.

România a avut șansa ca acum 15 ani (la 29 martie 2004), să devină membru al NATO. Din acest moment, evaluarea calitativă a riscului capătă alte valori (vezi ecuația calitativă a riscului⁴).

Acțiunea militară disproporționată a Rusiei în Georgia din august 2008, a dus la suspendarea reuniunilor oficiale ale NRC și a cooperării în unele domenii, până în primăvara anului 2009. Aliații continuă să cheme Rusia să-și inverseze recunoașterea regiunilor georgiene Abhazia și Osetia de Sud ca state independente.

Întreaga cooperare civilă și militară practică în cadrul NRC cu Rusia a fost suspendată din aprilie 2014, ca răspuns la intervenția militară a Rusiei și la acțiunile agresive din Ucraina, precum și la ocuparea ilegală a acesteia și la anexarea Crimeei, condamnată de aliați în termenii cei mai puternici. Cu toate acestea, canalele de comunicare politică și militară au rămas deschise, pentru schimbul de informații cu privire la problemele îngrijorătoare, pentru a reduce neînțelegerile și pentru a crește predictibilitatea.

Cazul Ucraina include activități militare provocatoare în apropierea granițelor NATO care se întind de la Marea Baltică la Marea Neagră; retorica nucleară iresponsabilă și agresivă, postura militară și postura de bază; riscurile pe care le implică intervenția sa militară și susținerea regimului din Siria; atacul agentului rus din Regatul Unit în martie 2018 - o încălcare clară a normelor internaționale.

La 1 februarie 2019, Consiliul Nord-Atlantic a emis o declarație în sprijinul deciziei Statelor Unite de a-și suspenda obligațiile în temeiul Tratatului privind Forțele Nucleare Intermediare (INF)⁵ ca răspuns la încălcarea gravă a tratatului de către Rusia. Rusia a continuat să nege încălcarea Tratatului INF, a refuzat să ofere un răspuns credibil și nu a făcut pași demonstrați pentru a reveni la respectarea completă și verificabilă a tratatului.

³ https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50091.htm; <https://www.nato.int/docu/review/2007/-issue2/romanian/analysis1.html>.

⁴ G.Boaru, M. Răducu, V. Păun, *Managementul riscurilor în acțiunile militare*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2003, pp.19-21.

⁵ Intermediate-Range Nuclear Forces (INF), <https://www.state.gov/t/avc/trty/102360.htm>; <https://www.armscontrol.org/factsheets/INFtreaty>.

NATO a reacționat la acest mediu de securitate schimbat prin consolidarea poziției sale de descurajare și apărare, rămânând în același timp deschis dialogului. Alianța nu a căutat confruntarea și nu a reprezentat o amenințare pentru Rusia. Jens Stoltenberg a spus: „Nu vrem un nou război rece cu Rusia”⁶.

Evoluția relațiilor NATO-Rusia

Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (abreviat NATO în engleză și OTAN în franceză și spaniolă)

Emblema NATO a fost adoptată ca simbol al Alianței Nord-Atlantice de către Consiliul Atlanticului de Nord în octombrie 1953. Cercul este simbolul unității și al cooperării, iar semnul busolei sugerează calea comună spre pace, pe care s-au angajat cele 16 țări membre la acea dată.

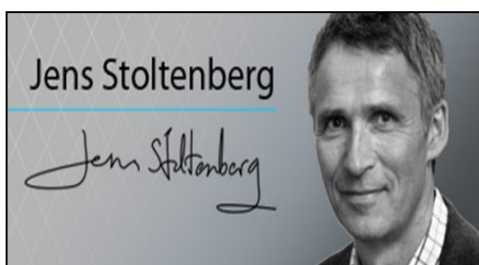
Sigla NATO

Drapelul NATO

Conducerea:

Secretar General al NATO -
Jens Stoltenberg;

Președintele Comitetului Militar NATO -
Mareșalul Sir Stuart Peach

⁶DW's Zhanna Nemtsova interview NATO Secretary General Jens Stoltenberg; (DW=Deutsche Welle); <https://www.dw.com/en/what-is-theinf-nuclear-treaty/a-45981536>.

Limbi oficiale : engleză, franceză; *Website* : nato.int

NATO are 29 țări membre care au fost primite în șapte etape astfel: În 1949 au fost primite, ca membri fondatori, 12 țări: Belgia; Canada; Danemarca; Statele Unite; Franța; Islanda; Italia; Luxemburg; Norvegia; Olanda; Portugalia; Regatul Unit; În 1952 : Grecia și Turcia; În 1955: Germania; În 1982: Spania; În 1999: Ungaria; Polonia; Cehia; În 2004: Bulgaria; Slovacia; Slovenia; Estonia; Letonia; Lituania; România; În 2009: Croația; Albania; În 2017: Munte negru.

Sediul NATO:

Primul sediu al NATO a fost instalat la Londra în anul 1949, mutat apoi la Paris în 1952 și în final la Bruxelles în anul 1967. Locația recentă s-a eliberat după ce toți cei aproximativ 4000 de angajați și 2000 de membri ai delegațiilor externe s-au mutat în noul edificiu modern construit chiar vis-a-vis de acest fost sediu.

Istoricul sediu al NATO de la periferia Bruxelles-ului a devenit, începând din anul universitar 2019-2020, un nou centru al rețelei Colegiului European, o instituție de învățământ unde sunt înscriși în special copiii angajaților din instituțiile Uniunii Europene.

Pactul de la Varșovia (Tratatul de la Varșovia), numit în mod oficial **Tratatul de prietenie, cooperare și asistență mutuală**, a fost o alianță militară a țărilor din Europa Răsăriteană și din Blocul Răsăritean, care voiau să se apere împotriva amenințării pe care o percepeau din partea alianței NATO (care a fost fondată în anul 1949).

Crearea Pactului de la Varșovia a fost grăbită de integrarea Germaniei de Vest remilitarizată în NATO prin ratificarea de către țările occidentale a Înțelegerilor de la Londra și Paris. Tratatul de la Varșovia a fost inițiat de către Nikita Hrușciov în 1955, și a fost semnat la Varșovia pe 14 mai 1955.

Pactul și-a încetat existența pe 3 martie 1991, și a fost în mod oficial dizolvat la întâlnirea de la Praga, pe 1 iulie 1991.

Pactul de la Varșovia - stema:

Союз Мира и Социализма = Uniunea Păcii și Socialismului

Membrii Tratatului de la Varșovia (8) în perioada: 1955-1968: Republica Populară Albaneză; 1955-1991: Republica Socialistă Cehoslovacă; Republica Populară Polonă; Republica Democrată Germană; Republica Populară Română/Republica Socialistă Românie; Republica Populară Ungară; Republica Populară Bulgară; Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste.

Repere cronologice ale cooperării dintre NATO și Rusia

- **1991:** Rusia se alătură Consiliului Nord-Atlantic de Cooperare (mai târziu redenumit Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic), creat precum un forum de consultare cu țările din Europa Centrală și de Est de la sfârșitul Războiului Rece; Efectiv Uniunea Sovietică se dizolvă cu ocazia reuniunii inaugurale a acestei organizații;
- **1994:** Rusia se alătură Parteneriatului pentru Pace (PpP-PfP);
- **1996:** Soldații ruși își desfășoară forțele, în cadrul forței de menținere a păcii conduse de NATO în Bosnia-Herțegovina. Memorandumul de înțelegere privind cooperarea de urgență civilă este semnat;
- **1997:** La summitul de la Paris, liderii ruși și aliații semnează Actul Fondator NATO-Rusia, privind relațiile reciproce, de cooperare și securitate și stabilesc Consiliul Permanent Comun (CPC) sau Consiliul Permanent Reunit (PJC);
- **1998:** Rusia instituie o misiune diplomatică la NATO. Este semnat Memorandumul de înțelegere privind cooperarea științifică și tehnologică;
- **1999:** Rusia suspendă participarea la CPC pentru câteva luni, din cauza campaniei aeriene a NATO din Kosovo. Pacificatorii ruși își desfășoară forțele, precum și o parte a forței de menținere a păcii conduse de NATO în Kosovo;

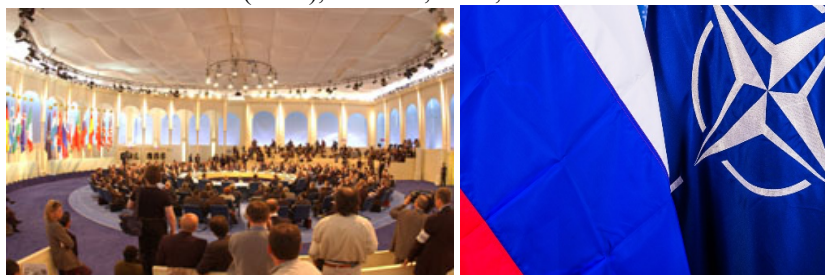

- **2000:** Vladimir Putin devine președinte al Rusiei și afirmă că va lucra pentru a reconstrui relațiile cu NATO într-un *spirit al pragmatismului*. O cooperare mai largă are loc în CPC, în urma unei întâlniri a NATO și a ministrului afacerilor externe ruși la Florența. Submarinul nuclear Kursk se scufundă, evidențiind necesitatea cooperării între NATO și Rusia;

- **2001:** Biroul de Informare al NATO se deschide la Moscova. Președintele Putin este primul lider mondial care îl convoacă pe președintele SUA după atacurile teroriste din 11 septembrie și subliniază necesitatea unei acțiuni internaționale concertate, pentru a aborda terorismul și alte amenințări noi de securitate. Rusia își deschide spațiul său aerian în cadrul campaniei internaționale de coaliție în Afganistan și a furnizat informații relevante;

- **2002:**

- **28 mai 2002** - O nouă pagină a relațiilor NATO-Rusia: prima întâlnire a Consiliului NATO-Rusia (NRC), la Roma, Italia;

- La Roma este organizată prima conferință de înalt nivel cu privire la rolul forțelor armate în combaterea terorismului;

- NATO deschide o Misiune militară de legătură la Moscova;

- La summitul de la Roma, liderii din Rusia și statele aliate semnează o declarație cu privire la *Relațiile NATO-Rusia: O nouă calitate* și fondează Consiliul NATO-Rusia (CNR sau NRC) pentru a înlocui CPC (Consiliul Permanent Comun sau Consiliul Permanent Întrunit (PJC));

- NRC a adus împreună statele aliate și Rusia ca parteneri egali în acest for de dialog, cooperare și dezvoltare a relației dintre NATO și Rusia;

- Este deschis un Centru de strămutare NATO - Rusia pentru a facilita eliberarea din serviciu a personalului militar rus și întoarcerea acestora la viața civilă;

- Rusia organizează la Noginsk un exercițiu multinațional de răspuns la dezastre;

- La Moscova este organizată o conferință de nivelul doi cu privire la rolul forțelor armate în combaterea terorismului.

- **2003:**
 - NATO și Rusia semnează un acord cu privire la salvarea echipajelor submarinelor;
 - Pentru prima dată la Moscova are loc o întrunire a CNR;
 - Trupele Rusiei se retrag din forțele pacificatoare din Balcani conduse de NATO.
- **2004:**
 - Secretarul General al NATO încearcă o nouă Linie Fierbinte a ministrului rus de apărare;
 - Primul exercițiu al postului de comandă de apărare împotriva rachetelor cu rază de pînă la 3500 km al CNR are loc în Colorado Springs, Statele Unite;
 - Sunt create oficii militare ruse de legătură în baza unor acorduri în cadrul sediului strategic de comandă al NATO;
 - Rusia organizează un exercițiu multinațional de răspuns la dezastre la Kaliningrad;
 - La adunarea CNR al miniștrilor de afaceri externe din Istanbul, Rusia se oferă să contribuie cu o navă maritimă la operația maritimă NATO de combatere a terorismului din Marea Mediterană, *Operația Active Endeavor (OAE)*;
 - Observatorii din statele CNR sunt invitați să asiste la exercițiul rus de câmp, drept răspuns la accidente cauzate de armele nucleare, lângă Murmansk;
 - Primele cursuri de interoperabilitate sunt organizate în academiile militare de la Moscova;
 - În urma unor atacuri teroriste din Rusia, miniștrii de afaceri externe ai CNR aprobă un Plan complet de Acțiune cu privire la terorism al CNR;
 - NATO și Rusia fac schimb de scrisori, stabilind procedurile pentru a pregăti calea pentru susținerea Operației Active Endeavor de către Rusia;
 - Miniștrii afacerilor externe ai CNR emit o declarație cu privire la desfășurarea alegerilor prezidențiale din Ucraina.
- **2005:**
 - Al doilea exercițiu al postului de comandă de apărare împotriva rachetelor cu rază de pînă la 3500 km al CNR are loc în Olanda;
 - Rusia semnează Acordul cu privire la statutul forțelor al PpP (Parteneriatul pentru Pace);
 - Miniștrii apărării ai CNR promovează *Ghidul politico-militar* orientat spre dezvoltarea, de-a lungul timpului, a interoperabilității dintre Rusia și Forțele aliate la nivelurile de comandă strategică, operativă și tactică;
 - Rusia participă la exercițiul major al NATO de căutare și salvare pe mare *Sorbet Royal*;

- Echipă din Marea Britanie ajută la salvarea marinarilor ruși blocați pe un submarin de pe țărmul din Kamchatka;
- Observatorii din statele CNR sunt invitați să asiste la exercițiul de câmp, drept răspuns la accidentele cauzate de armele nucleare, organizat de Marea Britanie la Edinburg;
- Profesorii și instructorii ruși de la Academia de Stat Major predau primele cursuri de interoperabilitate la Școala NATO de la Oberammergau;
- CNR lansează primul proiect pilot cu privire la lupta împotriva substanțelor narcotice pentru personalul din Afganistan și Asia Centrală.
- **2006:**
 - Miniștrii afacerilor externe din CNR întruniți la Sofia sunt de acord în legătură cu un set de priorități și recomandări în scopul orientării efectuării lucrărilor viitoare ale CNR;
 - Observatorii din statele CNR sunt invitați să asiste la exercițiul de câmp, drept răspuns la accidentele cauzate de armele nucleare organizat de SUA în Wyoming;
 - Al treilea exercițiu al postului de comandă de apărare împotriva rachetelor cu rază de pînă la 3500 km al CNR are loc la Moscova;
 - Un exercițiu de situații excepționale civile este organizat la Montelibretti, Italia;
 - Prima fregată rusă se deplasează în Marea Mediterană în scopul susținerii Operației Active Endeavor.
- **2007:**
 - Observatorii din țările care fac parte din Comisia de Reglementare Nucleară (CRN) sunt invitați să examineze răspunsul în domeniul armelor nucleare într-un exercițiu din Franța.
 - Parlamentul rus ratifică statutul de acord al forțelor de parteneriat pentru pace;
 - A zece-a aniversare a Actului Fondator și a cince-a aniversare a Comisiei de Reglementare Nucleară;
 - A doua fregată rusă se desfășoară cu sprijin activ al Operației Efortului Activ.
- **2008:**
 - Un exercițiu computerizat are loc în Germania în cadrul proiectului de apărare a rachetei balistice cu raza pînă la 3500 km;
 - Pentru susținerea conducerii NATO în operațiunea *Forța de Asistență și Securitate Internațională din Afganistan*, Rusia oferă tranzit contribuabililor FASI;
 - Rusia ia parte la un exercițiu major al NATO de căutare și salvare pe mare, numit *Bold Monarch*;

- Drept urmare a acțiunilor militare disproporționate ale Rusiei în Georgia la începutul lunii august 2008, reuniunile oficiale ale CRN și cooperarea în unele zone sunt suspendate. Cooperarea continuă în domenii de bază de interes comun, precum lupta împotriva drogurilor și împotriva terorismului;

- Miniștrii de Externe ai NATO, care s-au întâlnit în decembrie, au fost de acord să abordeze treptat și atent reangajarea cu Rusia.

- **2009:**

- Miniștrii de Externe au decis să reînceapă reuniuni formale și cooperare practică în cadrul CRN la reuniunea care a avut loc în martie;

- În decembrie, la prima reuniune formală a CRN, care a avut loc după criza din Georgia, miniștrii de externe iau măsuri pentru revigorarea cooperării CRN și acceptă să lanseze o revizuire comună a provocărilor comune de securitate ale secolului 21.

- **2010:**

- În iunie CRN s-a reunit pentru prima oară într-un format consultativ politic la Roma, pentru 2 zile, fără a declama public schimbul de păreri referitor la cum să facă CRN un forum mult mai substanțial;

- În iulie, Șeful Comitetului Militar al NATO, amiralul Giampaolo Di Paola, vizitează Moscova cu scopul de a discuta cu Șeful Statului Major General al Armatei din Federația Rusă - Generalul de armată Nikolai Makarov și cu personalul său despre implementarea cooperării CRN ca de la militar la militar;

- În Septembrie, Miniștrii de Externe ai CRN s-au reunit la New York pentru a schița calea de urmat ce ține de relații și cooperare;

- La începutul lunii noiembrie, Secretarul General al NATO, Anders Fogh Rasmussen vizitează Rusia pentru a se întâlni cu președintele Dmitri Medvedev și cu ministrul de externe Serghei Lavrov și de a se pregăti pentru întâlnirea la nivel înalt din Lisabona;

- La summitul din Lisabona, liderii CRN-ului promit *să depună eforturi pentru realizarea unui veritabil parteneriat strategic și modernizat*. Aceștia au aprobat o revizuire comună a provocărilor de securitate din sec 21 și sunt de acord să reia cooperarea în domeniului apărării antirachetei balistice cu distanța de acțiune de până la 3500 km, precum și pentru a dezvolta o analiză comună a cadrului viitor pentru o cooperare mai largă de apărare împotriva rachetelor. Ei, de asemenea, au acceptat un număr de inițiative pentru a ajuta la stabilizarea situației din Afganistan și din întreaga regiune.

- **2011:**

- În aprilie, miniștrii de externe s-au întâlnit la Berlin pentru a discuta situația din Libia și Afganistan, precum și despre lucrările în curs privind conturarea viitorului cadru de cooperare a apărării antirachetă între Rusia și NATO. Ei lansează un elicopter al fondului de întreținere a CRN pentru a sprijini flota de elicoptere a forțelor de securitate afgane, și de asemenea aprobă un plan de acțiune actualizat de către CRN cu privire la terorism;

- În mai, Consiliu de Consolidare a Glosarului de Cooperare este lansat, și conține peste 7000 termeni acceptați în limba rusă și engleză și cuprinde practic toate domeniile de bază a cooperării politice și militare dintre NATO și Rusia;

- În iunie, pentru prima dată în trei ani, Miniștrii Apărării ai CRN s-au întâlnit la Bruxelles pentru a discuta despre o gamă largă de probleme ce țin de apărare; un submarin rus ia parte activ la exercițiul NATO *Bold Monarch 2011*; exercițiul comun *Vigilant Skies 2011* a demonstrat pregătirea operațională a Inițiativei Aeriene Cooperativă a CRN; o conferință a CRN referitor la protecția infrastructurilor critice are loc în Turcia; NATO și Rusia participă la un exercițiu de top ce ține de scenariul unui incident cu armă nucleară;

- În iulie, CRN se întâlnește la Soci, în Rusia, la invitația autorităților ruse, de asemenea, se întâlnește cu președintele rus Medvedev. Ambasadorii CRN reafirmă angajamentul de continuare a cooperării în domeniul apărării antirachetă, precum și în alte domenii de securitate de interes comun;

- În octombrie, un seminar de doctrine nucleare naționale și strategii are loc în Germania;

- În decembrie, Miniștrii de Externe ai NRC se întâlnesc la Bruxelles pentru a discuta probleme de securitate internațională și cooperării practice CRN inclusiv cu privire la Afganistan, combaterea pirateriei și combaterea terorismului. Ei aprobă programul de lucru NRC 2012 și anunță că inițiativa privind spațiul aerian de Cooperare este gata să inițieze operații.

- **2012:**

- În ianuarie, generalul Nikolai Makarov, conducătorul rus al Statului Major General, vizitează Comandamentul Aliat pentru Operații de la Mons, în Belgia;

- În martie are loc în Germania al cincilea exercițiu asistat de calculator, privind apărarea antirachetă în teatru (TMD); o primă Comisie Americană de Reglementare Nucleară (CANR) cu tema de combatere a terorismului. Un exercițiu civil-militar superior este organizat la Sediul central al NATO;

- În aprilie, primul curs de instruire pentru personalul de întreținere a elicopterului afgan *Air Force* devine în curs de desfășurare în Novosibirsk.

Miniștrii de Externe ai Comisiei Americane de Reglementare Nucleară se întâlnesc la Bruxelles pentru a discuta despre cooperarea practică a NRC;

- În luna mai, Adjunctul Secretarului General al NATO, ambasadorul Alexander Vershbow participă la o conferință privind apărarea antirachetă organizată de Ministerul Rus al Apărării;

- Rusia trimite un reprezentant special pentru a participa la reuniunea extinsă ISAF - *Forța Internațională de Asistență pentru Securitate* ce are loc la Summit-ul de la Chicago.

- În luna mai are loc a 15-a aniversare a Actului Fondator și 10 ani de la fondarea NRC;

- În iunie, reprezentanți cu calificări înalte din țările implicate în inițiativa anti-drog din NRC se întâlnesc la Tașkent, în Uzbekistan, pentru a consemna cursul viitor al proiectului.

- În noiembrie, un exercițiu simulat pe calculator testează Inițiativa de Cooperare a spațiului aerian a NRC (CAI) și Sistemul de schimb de informații (IES);

- În decembrie, Miniștrii de Externe ai NRC convin să intensifice cooperarea în domeniile cele mai importante în cadrul programului de lucru NRC pentru 2013. De asemenea, președintele Comitetului Militar al Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), generalul Knud Bartels, vizitează Rusia pentru a susține cooperarea militară și de a crea o înțelegere comună cu privire la problemele de interes strategic cu Generalul Valeri Gerasimov, conducătorul rus al Statului Major General al Forțelor Armate.

- **2013:**

- În februarie 2013, Secretarul General al NATO, Anders Fogh Rasmussen se întâlnește cu ministrul rus de externe, Serghei Lavrov, la sediul central al NATO pentru a discuta despre punerea în aplicare a programului de lucru NRC, precum și despre modalitățile de a îmbunătăți discuția NATO-Rusia în domeniul apărării antirachetă;

- În aprilie, miniștrii de externe ai NRC acceptă să lanseze faza a doua a proiectului NRC pentru menținerea elicopterelor în Afganistan și de a discuta planuri de cooperare în alte domenii în anul 2013; ei, de asemenea, fac schimb de opinii cu privire la progresele în misiunea din Afganistan condusă de NATO și cu privire la alte aspecte legate de securitate regională și globală, inclusiv Siria, Coreea de Nord și de apărare antirachetă;

- În iunie, tehnologia pentru detectarea la distanță în timp real a explozivilor este testat cu succes în direct într-o stație de metrou într-un oraș mare european, marcând finalizarea fazei de dezvoltare și testare a detectării explozivilor (proiectul stand-off detection of explosives - STANDEX);

- În septembrie, în cadrul Inițiativei de Cooperare privind spațiul aerian, un exercițiu în direct de combatere a terorismului are loc în cer peste Polonia, Rusia și Turcia care implică avioane de luptă, personalul militar și centre de comandă de la Arctica la Marea Neagră;

- În octombrie, miniștrii apărării ai NRC fac schimb de opinii referitor la evenimentele urgente de pe agenda internațională, inclusiv Siria, transparența privind exerciții militare și de a discuta despre modalitățile de a extinde cooperarea practică, inclusiv planuri de a lucra împreună pentru a dispune de exces de muniție în Rusia, eventual printr-un nou proiect NRC *Fund Trust*;

- Anterior acestei luni, navele NATO *Standing NATO Mine Countermeasures Group* vizitează portul Sankt Petersburg – programul include un tur de navă și conferință de presă pentru jurnaliștii ruși, un meci de fotbal amical între marinarii ruși și descendenții polonezi și ieșirea navelor estoniene în larg.

- **2014:**

- În martie, NATO condamnă invazia militară a Federației Ruse în Crimeea și își exprimă îngrijorarea profundă cu privire la autorizarea de către Parlamentul rus de a folosi forțele armate ale Federației Ruse pe teritoriul Ucrainei;

- În martie, NATO a susținut că așa-numitul referendum ce a avut loc la 16 martie în Republica Autonomă Crimeea din Ucraina a fost atât ilegal cât și nelegitim. Referendumul a încălcat Constituția Ucrainei și dreptul internațional, iar aliații nu-i recunosc rezultatele;

- În aprilie, miniștrii de externe NATO îndeamnă Rusia să ia măsuri imediate pentru a reveni la respectarea dreptului internațional și a obligațiilor și responsabilităților sale internaționale, precum și să se angajeze imediat într-o discuție veritabilă îndreptată către o soluție politică și diplomatică, care să respecte dreptul internațional și frontierele Ucrainei recunoscute la nivel internațional;

- În aprilie, miniștrii de externe ai NATO decid să suspende practic toate cooperările civile și militare între NATO și Rusia;

- În iunie, miniștrii de externe ai NATO sunt de acord cu menținerea suspendării cooperării practice civile și militare cu Rusia. Orice decizie de a relua cooperarea va fi pe bază de condiții;

- În septembrie în cadrul reuniunii Summit Wales (2014), liderii NATO cer ca Rusia să-și oprească și să-și retragă forțele din Ucraina cât și de-a lungul graniței. Ei își exprimă profunda îngrijorare de faptul că violența și nesiguranța din regiune, cauzate de Rusia și separatiștii ruși, duc la înrăutățirea situației oamenilor și la distrugerii materiale în estul Ucrainei;

- Cu toate acestea, în martie 2014, ca răspuns la acțiunile agresive ale Rusiei împotriva Ucrainei, NATO a suspendat cooperarea practică cu Rusia. În același

timp, NATO a deschis canalele de comunicare cu Rusia. Consiliul NATO-Rusia s-a întâlnit de șapte ori, din aprilie 2016 și până la 31 mai 2018;

- Secretarul general și secretarul general adjunct NATO se angajează, de asemenea, în mod regulat cu omologii lor ruși. *Nu căutăm confruntări, dar nu putem ignora Rusia încălcând regulile internaționale;*

- În urma actelor de agresiune ale Rusiei la adresa Ucrainei, miniștrii de externe aliați au decis, la 1 aprilie 2014, suspendarea întregii cooperări practice, civile și militare, dintre NATO și Rusia, în cadrul NRC, sub egida Consiliului de Parteneriat Euro-Atlantic (EAPC) și a Parteneriatului pentru Pace (PfP). Dialogul politic se poate realiza doar la nivel ambasadorial și superior acestuia, în funcție de necesități. Orice decizie de reluare a cooperării este fundamentată pe respectarea unor condiții;

- Șefii de stat și de guvern aliați au reconfirmat această decizie la Summit-ul NATO din Țara Galilor, din 3-4 septembrie 2014, respectiv la cel de la Varșovia, din 8-9 iulie 2016. De asemenea, la Summit-ul de la Varșovia, liderii aliați au decis ca, în paralel cu întărirea posturii de descurajare și apărare, NATO să manifeste deschidere față de un dialog periodic, focalizat și consistent, cu o Rusie dispusă să se angajeze într-un astfel de dialog pe bază de reciprocitate în cadrul Consiliului NATO-Rusia. Scopul este evitarea neînțelegerilor, interpretărilor greșite și a escaladării neintenționate, precum și creșterea transparenței și a predictibilității. Acest dialog se derulează prin reuniuni periodice ale NRC, la nivel de ambasadori.

- În 2017, ca răspuns la o solicitare a guvernului Republicii Moldova, NATO a deschis un Birou de Legătură NATO (BLN) la Chișinău.

- BLN are o misiune diplomatică mică, folosește personal civil și este orientat spre consolidarea cooperării practice, sprijinirea reformelor și sporirea transparenței și a dialogului. BLN din Chișinău urmează modelul birourilor asemănătoare NATO din Georgia, Ucraina, Uzbekistan, Rusia și Națiunile Unite din New York, SUA.

- În cazul Moldovei, acest program de cooperare se numește Planul Individual de Acțiune a Parteneriatului (PIAP).

- Primul PIAP al Republicii Moldova cu NATO a fost convenit în 2006 și a fost ulterior actualizat la fiecare câțiva ani pentru a rămâne actual și adaptat necesităților Republicii Moldova. PIAP permite Republicii Moldova să identifice zonele în care dorește să coopereze cu NATO.

Din momentul suspendării cooperării practice aliate cu Rusia, Consiliul NATO-Rusia a abordat teme precum situația de securitate din Ucraina, transparența militară, reducerea riscurilor și situația din Afganistan.

De asemenea, continuă - cu titlu ocazional - dialogul militar la nivel strategic, liniile militare de comunicare NATO-Rusia fiind pregătite să nu permită escaladarea unor situații potențial periculoase.

NATO își menține poziția unită în ce privește Rusia, pe linia dialogului politic de substanță și la nivel ridicat (ambasadorial sau superior acestuia), în paralel cu consolidarea măsurilor aliate de apărare și descurajare.

Concluzii

Marea provocare, atât pentru Alianță, cât și pentru Rusia ca succesoare a URSS, a fost să realizeze că nu există cale de întoarcere la vechile relații din decadele de confruntări, ci o necesitate istorică de a găsi o formă de coexistență în noul mediu de securitate.

Prin urmare, în acele circumstanțe, singura soluție a fost construirea unei relații pornind de la starea existentă și privind viitorul cu încredere în loc de a face analize ale trecutului.

Istoria parteneriatului NATO - Rusia demonstrează că acesta nu a fost unul ușor, unele stereotipuri ale perioadei Războiului Rece fiind încă prezente în mintea multor persoane. Cronologic vorbind, relația NATO - Rusia a înregistrat multe perioade de sușuri și coborâșuri și numeroase controverse.

Pentru a înțelege natura complexității dificultăților moștenite și posibilul lor impact asupra situației actuale, relația NATO - Rusia trebuie privită în context istoric.

BIBLIOGRAFIE

- *** ATO-Russia Council – NRC, <https://www.nato.int/docu/review/2007/issue2/-romanian/art5.html>, https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_69344.htm
- *** Consiliul NATO-Rusia, <https://nato.mae.ro/node/271>
- *** DW's Zhanna Nemtsova interview NATO Secretary General Jens Stoltenberg, <https://www.dw.com/en/what-is-theinf-nuclear-treaty/a-45981536>.
- *** Essentials – **NATO - Russia Relations** - NATO LibGuides at NATO, <http://www.natolibguides.info/nato-russia>
- *** History of **Nato-Russia relations**, <https://www.scmp.com/news/world/article/1583997/history-nato-russia-relations>
- *** How do you solve a problem like Russia? **NATO-Russia relations** after Ukraine, https://www.ecfr.eu/debate/the_future_of_nato_russia_relations

- *** Intermediate-Range Nuclear Forces (INF), <https://www.state.gov/t/avc/trty/-102360.htm>, <https://www.armscontrol.org/factsheets/INFtreaty>
 - *** NATO - Topic: **NATO-Russia relations**: thefacts, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_111767.htm
 - *** **NATO-Russia**: O relație previzibilă? <https://www.caleaeuropeana.ro/nato-rusia-o-relatie-previzibila>
 - *** NATO-Topic: **relations with Russia**, https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_50090.htm
 - *** North **Atlantic Cooperation Council (NACC)**, <https://www.nato.int/docu/review/2007/issue2/romanian/art5.html>, https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_69344.htm
 - *** Parteneriatul **NATO-Russia**: Dincolo de aparențe-Nato Review, <https://www.nato.int/docu/review/2007/issue2/romanian/analysis1.htm>
 - *** Perspectives for **NATO-Russia Relations**, <https://worldview.stratfor.com/article/perspectives-nato-russia-relations>
 - *** Reducing Tensions Between **Russia** and **NATO**, <https://www.cfr.org/report/reducing-tensions-between-russia-and-nato>
- BOARU G., RĂDUCU M., Păun V., *Managementul riscurilor în acțiunile militare*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2003.
- CONNOLLY R., *Russia's Response to Sanctions: How Western Economic Statecraft Is Reshaping Political Economy in Russia*, Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2018.
- DAHL A.S., *Strategic Challenges in the Baltic Sea Region: Russia, Deterrence, and Re and Reassurance*, Washington : Georgetown University Press, 2018.
- HUNTER R.E., ROGOV S.M., *Engaging Russia as Partner and Participant. The Next Stage of NATO-Russia Relations*, Published 2004 by the RAND Corporation.
- SHIRREFF R., 2017 *War with Russia: An Urgent Warning from Senior Military Command*, Published: London: Hodder & Stoughton, 2016.

